

надати ефективні засоби дослідження цифрових доказів в кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Your Digital Rights in Brief. Guide to Human Rights for Internet Users. *Council of Europe*. URL: <https://rm.coe.int/1680301b6e>
2. The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet, A/HRC/32/L.20 (2016) at para 1. *UN Human Rights Council*. URL: https://www.article19.org/data/files/Internet_Statement_Adopted.pdf
3. Digital Rights in a Time of Crisis: Authoritarianism, Political Tension and Weak Legislation Boost Violations. *Digital Rights Violations Annual Report 2022-2023*. BIRN, 2023. P. 29-130.
4. Стратегія кібербезпеки (2021-2025), затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 р. № 447/2021.
5. Justia. URL: <https://www.justia.com/criminal/offenses/other-crimes/cybercrimes/>
6. Shepitko V., Shepitko M. *Criminal Law, Criminalistics and Forensic Sciences: Encyclopedia*. Kharkiv, 2021. P. 129.
7. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень від 8 жовтня 1998 р. № 53/5, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 3 листопада 1998 р. за № 705/3145.

Самодін Артем Володимирович,
заступник начальника правового відділу
Департаменту міжнародного
поліцейського співробітництва
Національної поліції України, кандидат
юридичних наук, доцент

ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКТІВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В НАЦІОНАЛЬНУ СИСТЕМУ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО АВТОМАТИЗОВАНОГО ПОШУКУ ТА ОБМІНУ ДАНИМИ В МЕЖАХ СПІВПРАЦІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

В межах переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу (далі – ЄС) та адаптації законодавства України до права ЄС, Україною взято на себе зобов'язання забезпечити приведення у відповідність до стандартів ЄС власного національного законодавства у сфері співпраці

правоохоронних органів з метою забезпечення оперативного обміну інформацією, яка може бути використана для розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Актуальність указанного питання підкреслено й у пунктах 5.7 та 5.8 Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки [1].

Зокрема передбачається запровадження в усіх органах правопорядку та прокуратури уніфікованої системи особистої автентифікації та системи біометричного зіставлення із поступовим забезпеченням її сумісності з європейськими системами, широке використання під час здійснення досудового розслідування, а також для обробки даних та аналітичної діяльності органів правопорядку і прокуратури штучного інтелекту, блокчейну, хмарних обчислень та інших інноваційних рішень, оновлення операційних процесів за допомогою ІТ-систем, придатних для обміну даними з інституціями ЄС відповідно до стандартів ЄС.

В цьому контексті особливу зацікавленість викликають окремі положення Регламенту (ЄС) 2024/982 Європейського Парламенту та Ради від 13 березня 2024 року про автоматизований пошук та обмін даними для поліцейського співробітництва (Регламент Prüm II) (далі – Регламент) [2].

Спираючись на існуючі процедури обміну інформацією з метою запобігання, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень між компетентними органами держав-членів ЄС, а також з Європолом, Регламент встановлює умови та процедури для автоматизованого пошуку та обміну профілями ДНК, дактилоскопічними даними, реєстраційними даними транспортних засобів, зображеннями обличчя, поліцейськими записами, забезпечення можливості пошуку зниклих безвісти осіб та ідентифікації невпізнаних людських останків.

Окремо звертається увага на те, що Регламент застосовується до баз даних, створених відповідно до національного законодавства для запобігання, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень. Перелік таких баз даних державно-членом визначається самостійно та зазвичай до них належать національні бази даних, які поліція зазвичай перевіряє, коли отримує запити на інформацію від інших правоохоронних органів.

Поряд з цим держави-члени ЄС та Європол повинні забезпечити точність і актуальність персональних даних, які обробляються, а автоматизований пошук біометричних даних компетентними органами, відповідальними за запобігання, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень згідно з цим Регламентом, має стосуватися лише даних, що містяться в базах даних, створених для запобігання, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень.

Зауважимо, що положення Регламенту не застосовується до обміну інформацією в порядку, визначеному Директивою (ЄС) 2023/977 від 10 травня 2023 року про обмін інформацією між правоохоронними органами держав-членів, яка формалізує та роз'яснює правила та процедури обміну інформацією між компетентними органами для цілей досудового розслідування через Єдині контактні пункти (Single Points of Contact (SPOC)).

Положення Регламенту знайшли своє відображення в національному законодавстві частково, а вказана інформація на сьогодні обробляється в окремих національних реєстрах та інформаційних системах, серед яких: Єдина інформаційна система Міністерства внутрішніх справ України (ЄІС МВС), функціонування якої врегульовано постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 року № 1024 «Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів»; Електронний реєстр геномної інформації людини (підсистема ЄІС МВС), який функціонує відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 04 серпня 2023 року № 639; окремі самостійні автоматизовані дактилоскопічні ідентифікаційні системи, ведення яких урегульовано наказами Міністерства внутрішніх справ України від 23 серпня 2002 року № 823/188 «Про затвердження Інструкції про порядок формування, ведення та використання оперативно-довідкового і дактилоскопічного обліку в органах внутрішніх справ та органах (установах) кримінально-виконавчої системи України» та від 11 вересня 2001 року № 785 «Про затвердження Інструкції про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України»; Єдиний державний реєстр транспортних засобів, порядок ведення якого визначено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06 листопада 2020 року № 779;

Інформаційно-комунікаційна система «Інформаційний портал Національної поліції України», (підсистема ЄС МВС), положення про яку затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 03 серпня 2017 року № 676.

Також в Україні відповідно до Закону України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» функціонує Єдиний демографічний реєстр як електронна інформаційно-комунікаційна система, призначена для зберігання, захисту, обробки, використання і поширення визначеної вказаним Законом інформації про особу та про документи, що оформлюються із застосуванням засобів Реєстру. Порядок ведення цього реєстру та надання з нього інформації, особливості взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації визначено постановою Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 784.

Незважаючи на викладене, відповідно до завдань, визначених Планом заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки [3] у подальшому планується розробити нормативно-правові акти з метою впровадження систем біометричного зіставлення, а також накопичення та обліку даних осіб, які становлять або можуть становити загрозу для правопорядку, створити єдину систему збирання та зберігання відбитків пальців, єдину систему збирання та зберігання біометричних даних осіб з наданням доступу до них усім органам правопорядку та прокуратури, визначити перелік інформаційних систем ЄС та України з метою упровадження інформаційного обміну між ними.

З огляду на викладене нагальним залишається й прийняття Законів України «Про Національну комісію з питань захисту персональних даних та доступу до публічної інформації» (реєстр. № 6177 від 18.10.2021) та «Про захист персональних даних» (реєстр. № 8153 від 25.10.2022), а також унормування процедури обміну інформацією між компетентними органами держав-членів ЄС та України у сфері боротьби зі злочинністю.

Список використаних джерел

1. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, схвалений Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>.

2. Regulation (EU) 2024/982 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 on the automated search and exchange of data for police cooperation, and amending Council Decisions 2008/615/JHA and 2008/616/JHA and Regulations (EU) 2018/1726, (EU) No 2019/817 and (EU) 2019/818 of the European Parliament and of the Council (the Prüm II Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/982/oj>.

3. План заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 р. № 792-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2024-%D1%80#Text>.

Чаплинський Костянтин Олександрович,
помічник Голови організаційно-аналітичного відділу Департаменту забезпечення діяльності Голови Національної поліції України,
доктор юридичних наук, професор

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ

Незалежність та безпека держави в умовах запровадженого воєнного стану залежить від багатьох факторів, одним з яких є належна організація проходження військової служби у Збройних Силах України.

Пріоритет у використанні військової сили для вирішення спірних проблем залишається однією з найбільш суттєвих ознак сучасної дійсності. Аналіз історії та воєнного конфлікту в Україні, який наразі триває, свідчить про те, що відносини нашої держави з РФ мають підвищено конфліктний характер, загрожують появою нових протиріч, а також створенням потенційної небезпеки пред'явлення нових територіальних претензій з боку держави-агресора. Виходячи з цього,